

НАЦИОНАЛЕН АЛИАНС ЗА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ

ПРЕДСТАВИТЕЛ НА EASPD ЗА БЪЛГАРИЯ

ДО
Г-Н БОРИСЛАВ БОРИСОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА
ДЕЦАТА, МЛАДЕЖТА И СПОРТА
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ОТНОСНО: Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за социално подпомагане (проект на ЗИД на ЗСП)

СТАНОВИЩЕ

Относно проекта на ЗИД на Закона за социално подпомагане

В качеството си на най-голямата национална организация, работеща в сектора на социалните услуги, и от името на над 700 членове, в това число общини, неправителствени организации и други структури, реализиращи социални услуги, Национален алианс за социална отговорност изразява удовлетворение от предложения подход за промяна и подобряване на нормативната база, в частност Закона за социално подпомагане като водещ нормативен документ, регламентиращ рамката и условията за развитие и реализация на социалните услуги в България.

Изразяваме подкрепа на стремежа за бърза реакция във връзка с делото „Станев“ и желанието да се реализира макар и минимална подготовка за приемане на нов цялостен Закон за социалните услуги. Заедно с принципната подкрепа на подхода, намираме за необходимо да предложим някои основни бележки и предложения с разбирането, че подходът за плавен преход към нов закон позволява по-отчетливи промени, които да доведат до по-адекватно отразяване на изискванията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, свързаните с това изисквания по делото Станев и по-ефективен преход към новия Закон в рамките на цялостната промяна на нормативната уредба в България:

1. С цел по-пълно съответствие на промените с Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания предлагаме да се отиде на по-радикална промяна чрез премахване на запрещението за хора с увреждания като форма и статут. Съответстващо на това изискване да се предложат текстове, които да дават право за лично управляване на правата на хората с увреждания, ползващи социалните услуги.

2. Подкрепяйки промените в текстовете, регламентиращи функциите на Агенцията за социално подпомагане, настояваме за допълнителни текстове, които да регламентират статута на общините и статута на доставчиците на социални услуги като отделни субекти в процеса на планиране, реализация и контрол на социалните услуги. Предложените допълнителни функции на общините

преди всичко натоварват техните отговорности, но не водят до ясно регламентиране на техния статус като органи, които планират, разкриват, възлагат и контролират социалните услуги. Нещо повече предложените нови текстове още повече задълбочават противоречията в статута на общините като органи разкриващи, реализиращи (доставчици на социалните услуги) и в същото време контролиращи в това число „критерии и стандарти“, „целесъобразност на изразходване на средствата“ и др. Това противоречие добавено към спецификите и различието в разнообразието на практиките в различните общини ще доведе до ситуации на множество изключения, самоконтрол и самооценка на субекти и обезсмисляне на възлагането на изпълнението на социални услуги от външни изпълнители, както и ограничаване на техния творчески подход, инициативност, гъвкавост и доближаването им до структури с висока степен на подчиненост от възложителите.

Извървяният успешен етап в развитието капацитета на доставчиците на социални услуги в тяхното многообразие изисква отделен текст в Закона, регламентиращ статута и отговорностите им без значение на тяхната форма или собственост и най-вече осигуряващ равнопоставеност на всички доставчици. Реализираният опит в България през последните години дава основание да се направи тази крачка.

Възприетият подход в настоящите промени /чл. 18а/ по-скоро засилва неравнопоставеността на доставчиците на социални услуги. Наблюдава се противопоставяне между общините от една страна - като възложители и изпълнители с контролиращи функции, и външните доставчици - от друга страна - със завишена ограниченост при предоставянето на услуги и контрол от страна на общините в качеството им на делегиращи предоставянето на социални услуги.

3. Много по-ясно и по-категорично трябва да бъде изведен в отделен текст изискването на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и превръщащата се в най-актуална европейска практика за поставяне на водещо място мнението на потребителите при планиране, реализация и оценка на социалните услуги. Необходимо е регламентирането на потребителски съвети, които да участват периодично в оценката на съответните социални услуги.

Липсват текстове, които да изискват и извеждат на преден план оценка на социалните услуги на базата на резултати, оценяващи ползите за ползвателите и постигнатия напредък. В замяна на това е добавен акцент за контрол над целесъобразността на разходваните средства, което е в противоречие със съвременните европейски тенденции, задълбочава административния подход и не води до реални резултати към ползвателите. Задълбочаването на този подход особено и най-вече към външните доставчици ще се отрази негативно върху процеса на увеличаване дела на реализация на социални услуги от външни доставчици и ще лиши социалните услуги от тяхната добавена стойност като професионализъм, ангажираност, гъвкавост, отдаденост, заинтересованост и др. Като цяло, вместо подкрепа на вече съществуващите процеси за все по-широкото прилагане на европейските модели за реализация на социални услуги от външни доставчици, резултатът е задържане на този процес или дори връщането му в обратна посока към реализация на услугите от административни структури.

4. Във връзка с посоченото по-горе е изключително важно и необходимо да се оптимизира процеса на разкриване и възлагане на социалните услуги, като при определени условия доставчиците да могат да бъдат инициатори и самите те да разкриват социални услуги.

5. Изискването за предоставянето реализация на социални услуги чрез конкурс да се отнася за всички услуги и всички доставчици без значение техния вид, характер и собственост /вкл. и за структурите на общините, предоставящи социални услуги/.

6. Сроковете за реализация на услугите след конкурс да бъдат не по-малки от 5 години.

7. Приключването на договора за реализация на социална услуга след конкурс да става чрез задължителна оценка на качеството от страна на оценяващ екип, включващ представители на АСП, община, потребители (родители), доставчика на услугата и други. Тази оценка на качеството трябва да отразява в най-голяма степен задоволените потребности на потребителите и приноса на социалната услуга за тяхното личностно развитие.

8. С цел обективност на оценките да бъдат разработени критерии и показатели, на чиято база при постигането на определен резултат да се приема, че услугата е реализирана успешно и това да бъде водещо основание срокът за предоставяне на услугата да бъде удължен с 3 до 5 години, без задължението да бъде провеждан конкурс. Този подход ще доведе до устойчиво развитие на капацитета в доставчиците на социални услуги, устойчиво развитие на качеството на социалните услуги и увереност в доставчиците да доразвиват и надграждат съдържанието и обхвата на самите услуги. Този подход е с доказана ефективност в много европейски страни и е напълно възможен на основание опита, реализиран през последните години в България. Този подход съответства и на необходимостта от намаляване на административната тежест и разходи за реализация на социалните услуги.

9. В същата посока и с подобни мотиви предлагаме да бъде удължен срокът на регистрация на доставчиците на социални услуги, както и да бъде удължен срока, в който те да запазват своята регистрация без да са реализирали определена услуга, което ще ги улесни да използват допълнителни източници извън държавния и общински бюджети, в това число и след дълги процедури на подготовка, оценка и реализация на проекти да осигуряват финансиране за реализация на социални услуги.

10. Считаме за изключително важно да предложим включването на допълнителни текстове, които да дават възможност потребителите на социални услуги в най-голяма степен да имат възможността за самостоятелно решение за ползване на социалните услуги.

Въвеждането на мултидисциплинарни екипи и водещи социални работници може да бъде отложено за по-задълбочено обсъждане и включване на по-работещи текстове в новия закон за социалните услуги. В настоящия законопроект предлагаме да бъде засилен фокуса върху правото на личен избор на самите потребители от избор за ползване на определена социална услуга, както и правото на лична оценка на полезността и качеството на съответната услуга.

11. Налице е отсъствие на текстове, които да дават възможност и да регламентират развитието на междусекторните услуги, както и механизми за тяхното финансиране. Тази тема е изключително актуална в най-съвременния етап на развитието на социалните услуги в България и в този закон е задължително да има текстове, отчитащи актуалността на темата.

12. Недостатъчно ясни са мотивите за промените, свързани със събираемостта на таксите за социални услуги. Предлаганият подход само ще увеличи административната тежест, но няма да доведе до съществени подобрения. Биха могли да се обсъдят и други варианти за ефективното прилагане на инструмента „такса за ползване на социалните услуги“.

Тези и други възможни, надяваме се, полезни предложения предлагаме да бъдат обсъдени и взети предвид при приемането на окончателните текстове в настоящата промяна на закона.

Тези предложения, които не биха могли да бъдат приети на този етап предлагаме да се включат в работата по подготовка на новия закон за Социалните услуги. По този начин ще бъде дадена възможност да бъдат обсъдени всички гледни точки и по най-добрия начин да бъде реализирано очакването, че всички възможни текстове ще бъдат включени в този проект и всички останали добри работещи предложения, невяклучени в ЗИД на ЗСП, ще останат и ще бъдат включени за обсъждане на новия ЗСУ.

11.09.2015 г.

С уважение:

Георги Георгиев, ✉
Председател

**Административен
офис:** Варна 9002, бул.
"Княз Борис I" 115
тел./факс: 052 646 016
office@naso.bg

**Национален
информационен и
аналитичен център:**
София 1000, ул. "Сердика"
13, ет. 4; 0882 122 670;
nasoki@naso.bg

**Национален програмен и
обучителен център:**
Варна 9005, жк. „Чайка“,
бл. 22, вх. В; 0884 688 099;
project@naso.bg

**Национален център за социални
услуги и развитие:**
София 1000, ул. "Сердика" 13, ет. 4;
0882 122 666; sofia@naso.bg
Варна 9005, ж.к. Чайка, бл. 22, вх. В;
0884 688 466; varna@naso.bg